

Neveljünk öröme!

Mely fő gondolatokból, erőforrásokból és milyen érzésvilágból meríték életem számára?

Hadd fejezzem ki egyszer magamat nyersen, hadd beszéljek szándékosan kiélezetten, hogy megértsék, amit mondani akarok! Ha az előadásaimban hatvan-kilencven százalékban mindig újra azt mondanám: Semmire sem vagy képes, Isten csinált belőled valami hasznosat. Akkor ez az Istenhez való viszonyomban örömtelenséget kell, hogy eredményezzen, és valahol máshol fogom az örömet keresni: az érzéki örömök világában és a bűnben. Valamint idővel egyfajta bénító érzés keletkezik a lelkemben, mely által elveszik az aktivitás, a hajtóerő, az Istennek és Istenben való alkotó tevékenység. Pedig már elégünk van ezekből a bénulási tünetekből. Minek szaporítanánk ezeket tovább? [...]

Mely fő gondolatokból, erőforrásokból és milyen érzésvilágból meríték életem számára? Uram, ezzel kapcsolatban meg kell hogy állapítsuk, hogy egész (keresztény) aszkézisünk és pedagógiánk elvben azt emelte ki, hogy beállítottságunk központi indítékának a **szeretetnek** kell lennie, de a gyakorlatban a középkor óta a legtöbb aszkéta és pedagógus a szeretet központi indítéka mellett szinte egyszerre és egyenértékűen, nem csak átmenetileg hanem huzamosan az **engedelmesség** és az **alázat** indítékát helyezte.

Ezzel ellentétben vannak más iskolák is, például Szalézi Szent Ferencé. Ő a másik áramlatot képviseli. Nála a szeretet a domináns nem a félelem, a nagylelkűség a domináns és nem az alázat van túlhangsúlyozva. Ne féljenek, hogy így az alázat veszendőbe megy! Meg vagyok győződve róla, ha igaz módon, egészségesen szeretnének alázatosak lenni – és a mai világban egészségesen és nem meghajlottan kell alázatosnak lennünk – akkor komolyan kell fáradozniuk a nagylelkűség és nemességűség lelkületéért, tehát azért amit mi eszménypedagógiának¹ nevezünk. Ha így tesznek, meglátják, milyen gyorsan alázatosak lesznek! Ha a másik úton mennek, hosszabban kell küszködniük. [...]

Ha korunk nehézségeire megoldásokat keresünk, akkor meg kell vizsgálnunk, hogy nem az eddigi nézeteink, egész életünk, lelkipásztorkodásunk és nevelésünk reformján van-e a sor. [...]

Akik azt állítják, hogy Krisztus vallásának nem szabad örömtelien hangzania és az „örömig fájulnia”, aztok sokszorosan tévednek. Csupán Aquinói Szent Tamás mondata miatt is helytelen ez a felfogás, miszerint az isteni Kegyelem nem károsítja a természetet, hanem felemeli azt. Akkor is, ha mi a vallásos világban, ebben a Kegyelemben otthon vagyunk, nem mondunk le az egészséges természetjogról.² Igaza van Szalézi Szent Ferencnek, és a többieknek, akik vele együtt mondják, hogy egy szent, aki szomorú, az a szent torzképe, mert ő a természetében nem hozta egyenesbe azt, ami Isten szándéka szerint mindenképpen egyenesbe kell hoznia.

Idézzék fel, hogy a nagy Isten az öröm Istene, hogy lényéhez hozzátartozik az öröm! Aki Istent szereti, aki Istennél otthon van, aki részese az isteni életnek, az részese kell hogy legyen az isteni örömnek is. [...] Emlékeztethetem Önöket arra, hogy mit jelent ez a mai szellemi áramlatokkal való harcban? Most az embert a maga egész szerves összefüggésében

¹ Eszménypedagógia alatt azt az eredetien schönstatti nevelésmódot értjük, mely nem követelések, büntetések és gyakorlatok által nevel, és nem a nevelt rossz hajlamait és gyengeségeit veszi célba. Sokkal inkább az istentől kapott eszmények felé való személyes vágyra épít és mutatja az organikus utat a személyiség és személyes küldetés kibontakozása felé. Nagylelkűség és nemességűség az ehhez szükséges alapbeállítottságokhoz és erényekhez tartoznak.

² Kantenich atya az előző (le nem fordított) bekezdésekben arra mutat rá, hogy mivel mindannyiunkban él egy erős belső vágy az öröme és a boldogságra, ezt a vágyat Isten helyezte belénk, és ennek a kielégülése – mivel az egy mindenkiben benne lévő alapösztön – minden ember természetéből fakadó joga. Ezt érti a „természetjog” alatt.

kell látniuk. Ha igaz az, hogy az öröm ösztön az emberi természetben, akkor bizonyosak lehetnek: ha ez az örömeiség az ember szerves egészében³ nem elégül ki, akkor szükségszerűen pótkielégüléseket keres. Tudják, hogy mit jelent ez? Ha nem kap kielégülést az érzelmi életében, akkor a lélek, különösképpen a néplélek ezt nem bírja ki. [...]

Ha ez így marad, hogy a természetes örömeit, az érzelmvilág örömeit, csak másutt keresik, nálunk csak az akarati örömeit (pl: parancsolatok...), akkor idővel nép nélkül marad az egyház. A nép oda tódul, ahol ösztönösen és élményszerűen megragadható örömeit kínálnak... Ahol nem mélyreható és valódi öröm kormányoz, ott hiányzik a rugalmasság és a lendület és tettek ereje. [...]

Tudják, hogy hova akarok kilyukadni? Igen nagy jelentősége van azon fáradozásunknak, hogy örömet plántáljunk a tevékenységünkbe, hogy örömeire neveljük mindenhol, ahol erre csak lehetőségünk van! Azt kell mondanom:

1. Ahol mélyreható módon ápolják az örömet és erre nevelnek, ott várható, hogy megvan a minőségi munkák és teljesítmények biztosítója. Nemde ez a helyzet: ahol örömmel eveznek, ott a munkavégzéshez hozzákapcsolódik az a gondolat is: végezzünk minőségi munkát! De vizsgálják meg, mennyiben támasztja ezt alá a tapasztalat!
2. Azt is mondhatjuk, hogy az orvoslásban az öröm elismert gyógyító szer. Bizonyíték: Ha az öröm szárnyakat ad a léleknek, a vér megnyugszik és örömmel csörgedezik, megszűnik a lélekre és a szervekre ható erős nyomás. Igen, minden biztonnyal mondhatjuk, megérné a fáradságot, hogy az öröme-nevelést mint gyógyító tényezőt szélesebb körök számára is hozzáférhetővé tegyük. Nemde saját tapasztalatból is ismerjük ezt? Ha egy nagy öröm van bennünk, akkor ez az egészségi állapotunknak egész különösen jót tesz.
3. És végül: Örömteli alapbeállítottság jelenti a kulcsot az emberek szívéhez. Egy ilyen embernek a zsebében van a szívek kulcsa. Egy ilyen ember olyan, mint egy élő varázspálca, aki mások lelkében mély titokzatos (öröm)forrást fakaszt nemcsak a lényével, hanem a szava által is, a beszéde és a cselekedetei által.

Kentenich atya „Életöröm” lelkigyakorlatából (1934.10.08)

³ Szerves egész jelenti Kentenich atyánál a lelki (természetfeletti) mellett a szellemi (értelmi, akarati) és a testi (érzelmi, ösztöni) síkok egységét.